

עתקו גם גברו חיל (איז' כ"א ז') נפרדו משאר כלי האדם ליתרון ולתגברות. **גבר** נמצא בענין היכלת והגדלה אמר כי גבר עלינו חסדו (תהלים קי"ז ז') ר"ל גדל זכן גברו על ברכת הורו (נראשית מ"ט כ"ז) והמים גברו (ס"ז י"ט) אבל אמר למלך ולגבירה (ירמיה' י"ג י"ח) לעולם אהיה גברת (ישעיה' מ"ז ז') כי יהודה גבר באחיו (דנאל' ה' ז') הן גביר שמתיו לך (נראשית כ"ז ל"ז) וגברתי את בית יהודה ואת בית יוסף אושיע (זכריה' י' ו') להיות גבור בארץ (נראשית י' ח') והגביר כרית לרבים (דנאל' ט' כ"ז) ללשננו נגביר (תהלים י"ג ה') כל אלה ענינם היכלת וכח הזרוע וגבורת הלב ממנו למעלה ולנכוחות, וממנו לשפלות ולרעת המתגבר.

מופרשים ומופלאים מזולתם הן לטוב הן לרע ומה שבא מגזרת עתק דגוש ולא דגוש יהיה מזה ענין וכן עששה מכעס עיני עתקה בכל צוריו (תהלים ו' ח') נפרדה מלהביט צוריו ותהיה ב"ת בכל במקום מ"ס, כבי"ת בכל חכמי הגוים (ירמיה' י' ז') מכל חכמי גוים, והנותר בבשר ובלחם (ויקרא ח' ל"ז) שענינו מן הבשר ומן הלחם וכן הוין עתק וצדקה (משלי ח' י"ח) ר"ל ממון מופלג ומופרש משאר הממונות מאין כמוהו וכן יצא עתק מפיכם (ש"א ז' ג') דבר נפרד מהנכוחות שהזוירים אל תרבו תדברו גבהה (ס"ס) ורצה לומר אך דברו עתק וזה תמורת הענין הראשון כי לא תפיל מלת אל על יצא עתק כי הוא מצות העשייה בדבור לא מצות השתיקה, וכן מרוע רשעים יחיו

ש ע ר ש ש ה ע ש ר.

עליון, רם.

ז' כ"א) ואמר כי עליון הפך תחתיו כאמרו התחתון ואת העליון (דנאל' ז' כ"ד) ורם הפך שפל, על כן לא יקרא האדם עליון, כי עליון שם דבר כאמרו היוצא מבית המלך העליון (נחמיה' ג' כ"ה) באים מדרך שער העליון (יחזקאל ט' ז') וממנו שענינו כריתה אמרו והבית הזה יהיה עליון כל עבר עליו ישם ושרק (מלכים א' ט' ח') הענין כעלות גדיש בעתו (איז' ה' כ"ז) אשר החפץ בו שבורה וכריתה.

כבר ביארתי בחלק הנז' בשער נשא הרים¹ כי **רם** נקרא כל דבר גבוה אבל **עליון** יש ממנו בענין הגדלה והממשלה כל הנזכרים אצל הבורא ית' כמו ברוך אברם לאל עליון (נראשית י"ד י"ט) קדש משכני עליון (תהלים מ"ו ה') אדמה לעליון (ישעיה' י"ד י"ד) וידע דעת עליון (צמדנר כ"ד י"ו) וברוך אל עליון (נראשית י"ח כ') וכן רבים, ענינם אדנות וממשלה וגדלה, ומה שנזכר זולת הבורא ית' כמו ובסל העליון (ס"ס מ' י"ז) והבית הזה אשר היה עליון (דנאל' ז')

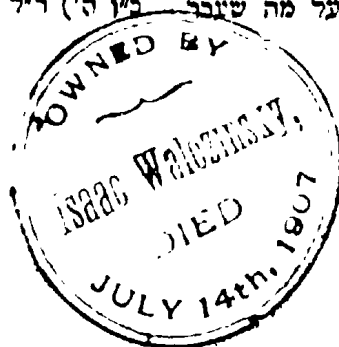
ש ע ר ש ב ע ה ע ש ר.

עקב, בעבור, בגלל, למען, יען.

כאמרו עקב אשר שמע אברהם בקלי (נראשית כ"ב י"ז) ר"ל בגמול שמעו בקולי אעשה לו כך

עקב ענינו גמול, על כן לא תמצאהו נופל על העתיד לבא כי אם על מה שגבר

¹ ע' ז' 186.



בשכונתו ובהבורו ודבקו בו ובמוהם בגללכם
ציון שדה תחרש (מיכה ג' י"ג) בשכונתכם
ובהתחברותה לכם. למען ענינו מפני כך,
אמרו למען שתי אתי אלה (שמות י' א') למען
תירא (דברים ו' ז') למען תצדק בדברך (תהלים
ל"א ו') אמר למען תורא (שם ק"ד) כמו שאמר
כי הסליחה נמצאת עמך מפני שיוראו ויפתחו
ממך כלומר כאשר ידעו בני האדם כי עמך
הסליחה יקוו סליחתך וכפרתך וישובו אליך
ובהפך זה כשידעו כי הצונס ממך יוראו מן
הענש ההוא וימנעו מן העבירות וישובו מהם
ודומה למה שאמר שלמה כל תפלה כל תחנון
אשר תהיה לכל האדם לכל עמך ישראל אשר
ידעו איש נגד לבבו ופרש בפיו אל הבית
הזה ואתה תשמע השמים מכון שבתך וסלחת
ועשית ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את
לבבו כי אתה ידעת לבדך את לבב כל בני
האדם, למען יראוך כל הימים אשר הם חיים
על פני האדמה (מ"א ח' ל"ח—מ') הוא אומר
כי כאשר יתפללו וישוב אליך בלב שלם
תסלח להם מפני שיוראו ויקוון כשתסלח להם
ותמלא שאלותם ויוסיפו דעת להכיר גדלך
ולהחזיק בעבודתך ויוראו ענשך אם לא ישובו
וכן לא למענכם אני עשה (יחזקאל ל"ו כ"ג),
למעני ולמען דוד עבדי (תהלים צ"ג י"ט ל"ד).
יען ענינו כמו בעבור תמורה וחלוף כך וכך
אמרו יען וביען במשפטי מאסו (ויקרא כ"ו מ"ג)
ואמר בו התרגום חלף (דברים) [כרכן אתי
עליהן דבריני] קצו, וגם ממלת יען לא מצאנו
בנוי לרבים אל יחיד, ולנקבה ערב.

וכך, וכן עקב היתה רוח אחרת עמו (נמצא
י"ד כ"ו) בשמרם עקב רב (תהלים י"ט י"ג)
ואצונה עקב (שם ק"ט ל"ג) גם איש שלומי
אשר בסתתי בו הגדיל עלי עקב (שם מ"א י')
הגדיל גמולי לשלם רע, ולמלת עקב אין כנוי
לרבים ולנקבה כמו למעני למענכם בעבורה
בעבורכם. בעבור דבר הביא אבן גנאח
דברי מי שקדמו ממנו אשר אמרו להפיל הבי'ת
ואומר עבור במקום בעבור, ואמר כי לא כהה
גם ואין רחוק להיות כן כי מלת בעבור ענינו
בהתעברות כך וכך ותמורתו אמר בעבור דוד
עבדך (שם ק"ג י') תמורתו ובהתעברותו, וכן
לבעבור נסות אתכם בא האלהים (שמות כ' י"ז)
לתמורת הנסיון ולהתעברותו בא. ואכיון בעבור
נעלים (עמוס ז' ו') גם כן ר"ל תמורת נעלים
וכן בעבור הילד חי צמת ותבך (ש"ז י"ג כ"א)
ר"ל בתמורת הילד וחיותו צמת, ואבן גנאח
אמר כי זה כמו בעדר [בעודק] ואולי ענין
בעבור כמו בער בערי. בגלל החפץ בו
בגלגול כך וכך ובסבובו היה כן כי הוא נגזר
משש גלל, ואמרו בגלל יוסף (נראשית ל"ט
ה') במקום כסבוב ר"ל כי הוא סבב את פני
הדבר וכן בגללכם ציון שדה תחרש (מיכה ג'
י"ג) בסבוב מעללים הרעים ובגלגול מעשיכם
אשר לא טובים. וכן ויברכני ה' בגללך (נראשית
ל' כ"ז) בסבתך ועל ידך, ואולי ענין בגלל,
שבונה, כמו גלילות הפלשתים (יחזקאל י"ג ז')
גלילות הירדן (שם כ"ג י'), אשר פירשו בו
שבונות, ואמר ויברכני ה' בגללך (נראשית ל'
כ"ז) בשכונתך וכן בגלל יוסף (נראשית ל"ט ה')

ש ע ר ש מ נ ה ע ש ר.

עשה, לבש.

לובש ענינו ידוע כמו שפירשתי בחלק
הלכ"ד בשער לבוש, סות, בגד* ועשה
ענינו העצום והכריכה בדבר כאמר כאשר
יעשה הרעה את בגדו (ירמ' מ"ג י"ג).